

Carta pastoral
«Déu és amb mi!»

**Joan Roig i Diggle,
Apòstol dels joves i màrtir**

**Card. Joan Josep Omella Omella
Arquebisbe de Barcelona**

**Església Arxidiocesana
de Barcelona**

© **Cardenal Joan Josep Omella Omella**, tots els drets reservats.

Segona edició: 15 de setembre de 2020

Edició: btcom i Arquebisbat de Barcelona

Producció i impressió: Impresión Offset Derra

Carta pastoral «Déu és amb mi!»

**Joan Roig i Diggle,
Apòstol dels joves i màrtir**

Card. Joan Josep Omella Omella
Arquebisbe de Barcelona

Església Arxidiocesana
de Barcelona

Carta pastoral «Déu és amb mi!»

Benvolguts germans i germanes de l'Arxidiòcesi de Barcelona,

Fa gairebé un any, concretament el passat dia 3 d'octubre de 2019, vam rebre amb immensa alegria la bona notícia que el papa Francesc havia signat el decret pel qual es reconeix que el jove Joan Roig i Diggle, nascut a la nostra arxidiòcesi de Barcelona, havia estat martiritzat per la seva fe i que, per tant, seria declarat beat en una cerimònia que se celebrarà, si Déu vol, el pròxim dia 7 de novembre a la basílica de la Sagrada Família.

¿Qui era Joan Roig i quin testimoniatge de vida pot oferir-nos a nosaltres, homes i dones del segle XXI? ¿Pot ser un model de vida cristiana per als joves i per als adults d'aquesta societat postmoderna en la qual sembla que el missatge de Jesucrist es dilueix en un pensament nihilista i secularitzat?

Tant de bo que el seu testimoni pugui suscitar en nosaltres el desig de seguir Jesucrist amb alegria i generositat, tal com ho va fer ell.

El dia 12 de setembre de 1936 a l'alba era executat, sense cap judici previ, un jove cristià de dinou anys: Joan Roig i Diggle, fill de Barcelona, batejat a la parròquia de la Concepció, que vivia al Masnou. L'execució tingué lloc vora el cementiri de Santa Coloma de Gramenet. El motiu de la seva mort només va ser un: Joan –o John, com li deia Maud, la seva mare, anglesa de naixement– era un jove cristià de cor i de fets. Vivía una profunda amistat amb Jesús, que escampava amb ardor entre tots els qui se li atansaven, començant pel grup d'avantguardistes de la Federació de Joves Cristians de Catalunya (FJCC) al Masnou –«l'Acció Catòlica catalana», que agrupava infants i adolescents d'entre 10 i 14 anys– i del qual ell era responsable. Joan, home de pregària i veritable

apòstol, va viure com a testimoni de l'amor a Déu i als altres, i va morir com a màrtir de la fe en Jesucrist. Per això, ha estat reconegut pel papa Francesc com a model i exemple per als joves cristians, i serà beatificat el proper mes de novembre a la basílica de la Sagrada Família.

La nostra Església de Barcelona s'alegra de comptar, entre els fills que l'Esperit Sant li ha donat, amb un jove que, com el beat Pere Tarrés, metge i prevere, va fonamentar la seva vida espiritual i el seu compromís cristià en la FJCC, de la qual Joan Roig i Diggle era el vice-president de la Comarcal del Maresme. L'alegria de la nostra arxidiòcesi és gran perquè la vida del nou beat pot ser proposada a tot el poble cristià, sobretot, als joves, com un tresor de bé i de santedat. Joan Roig no és una figura d'un temps llunyà. La seva manera de ser i de fer parla al nostre temps, complex i difícil, que ha conegut el flagell de la pandèmia del coronavirus, que ha estès el sofriment i la solitud, i ha provocat la mort de milers de persones, la majoria gent gran. També la vida i la mort de Joan van produir-se en un temps convuls i incert, que va culminar en una nefasta guerra civil entre germans i una persecució religiosa, de la qual ell mateix va ser víctima innocent.

Diguem d'entrada que la figura del nou beat ens convida a anar a les coses essencials. També ens hi convida aquest temps de pandèmia. En temps complexos, brilla amb més força que mai el testimoni dels màrtirs de Crist. Atansem-nos a la figura del jove Joan Roig i Diggle a través de tres frases fonamentals que va pronunciar durant la seva passió, ocorreguda entre la nit de l'11 de setembre de 1936 i l'alba de l'endemà, dia en què l'Església celebra la memòria del Dolç Nom de Maria.

1. «Déu és amb mi!» – «*God is with me!*»

Pocs instants abans de deixar el domicili familiar al Masnou, on l'havia anat a buscar un escamot d'homes de la FAI –organització anarquista radical–, Joan Roig es va abraçar a la seva mare i amb veu dolça li va dir: «*God is with me!*» («Déu és amb mi!»). De fet, feia poca estona que el jove feiocista s'havia administrat a si mateix l'Eucaristia. Havia rebut el cos preciós de Crist i, per tant, realment, Déu era amb ell! Hi era, i hi havia estat durant els dinou anys de vida que li foren concedits. Poc compta l'edat si la persona posseeix una maduresa espiritual, que orienta la vida i emergeix amb força a l'hora de la tribulació i del combat suprem que és el martiri.

A les portes de la mort, el màrtir reviu els sentiments de Jesús durant la seva passió: «Déu és amb mi!». Després de l'últim sopar, Jesús deixa el cenacle i se'n va cap a l'hort de Getsemaní a pregar. Necessita estar amb Déu. Necessita sentir la presència del Pare en el seu cor de Fill. Sap que li arriba l'hora decisiva, l'hora en què el seu esperit haurà d'estar a punt per fer front a la injustícia i a la violència que li cauran a sobre. És l'hora de la tenebra, el temps en què el mal semblarà vèncer. Jesús es deixa caure a terra i prega al Pare que, si és possible, li sigui estalviada la passió que li espera. Però reacciona immediatament a l'angoixa que l'envaeix davant la prova tan dura que haurà de passar, i s'adreça al Pare exclamant: «Que no es faci com jo vull, sinó com Tu vols» (*Mt 26,39*). La voluntat de Déu és que Ell, Jesús, sigui entregat en mans dels qui aviat vindran a buscar-lo. I Jesús hi accedeix: «El Fill de l'home serà entregat en mans dels pecadors» (v. 45).

Podem dir que Joan Roig entra a la passió de manera semblant al qui és Mestre i Senyor, en el ramat del qual ell és una petita ovella. Jesús accepta la voluntat de Déu i es posa a les seves mans: «com Tu vols». Aquesta frase de Jesús a Getsemaní significa que Jesús s'abandona en les mans del Pare. El beat Carles de Foucauld ho

ha expressat així en la seva coneguda pregària: «Pare, em poso a les teves mans. Fes de mi el que vulguis. Sigui el que sigui, te'n dono gràcies. Estic disposat a tot... poso la meua vida a les teves mans... amb una confiança infinita, perquè Tu ets el meu Pare». Hi ha una continuïtat entre el «com Tu vols» de Jesús a l'hort de Getsemaní i les expressions de dos màrtirs tocats per la santedat, deixebles fidels de Jesús: el «perquè Tu ets el meu Pare» de Carles de Foucauld i el «Déu és amb mi» de Joan Roig. Davant la passió, l'únic que serveix és posar-se en mans de Déu i constatar que Ell no és lluny sinó a prop, dins de cadascú, en el cor i en el pensament del màrtir que pren la decisió de posar-se a les seves mans.

Joan Roig va sortir serè de casa seva al Masnou, pres pels qui serien els seus botxins. També és així, en pau, com Jesús va deixar l'hort de Getsemaní, detingut pels guardes del temple. El jove cristià de Barcelona havia passat per moments d'angoixa, quan, abans de detenir-lo, els membres armats de l'escamot havien quasi forçat la porta de la casa, havien escorcollat i mig destrossat l'habitatge, i a ell, a punta de pistola l'havien obligat a quedar-se a l'habitació amb les mans alçades. La violència envers Joan Roig és una agressió externa, però sobretot és una agressió interior que fereix la seva fina sensibilitat: les preguntes i els insults se succeeixen davant el resultat nul de l'escorcoll. El màrtir és un home de pau, que no practica ni respon la violència amb més violència, un anyell portat a matar, que, com Jesús, no té als llavis la perfídia, que no torna l'insult, que no respon amb amenaces (cf. *1Pe* 2,22-23).

L'escena de violència a casa culmina amb l'exclamació de la mare de Joan, que, desesperada davant els deu homes armats de l'escamot de la FAI, exclama: «No se lo llevarán. ¿Qué mal ha hecho?». La pregunta és idèntica a la que Pilat, el governador romà de Judea, adreça als qui se li han presentat exigint la condemna a mort de Jesús (*Mt* 27,23; *Mc* 15,14; *Lc* 23,22). Pilat està convençut de la innocència de Jesús i demana explicacions als qui demanen a grans

crits que en decreti la crucifixió. La resposta justa, però, és la del bon lladre: «Aquest no ha fet res de mal» (Lc 23,41). Ben semblant és la resposta de Blandina, la joveníssima màrtir de Lió (any 177), al governador romà que la interrogava: «Soc cristiana, i nosaltres no hem fet res de mal».

Quin mal ha pogut cometre Joan durant la seva vida? La seva mare, veient que se li emporten el fill, ha provat de desarmar els violents amb la veritat, i gairebé ho ha aconseguit: els homes de l'escamot dubten per un moment i es queden immòbils, sense saber com reaccionar. Aleshores, el cap de tots ells els escridassa: «Agafeu-lo! Som-hi!». No hi ha cap raó per detenir-lo i ho saben. Joan és innocent, no ha fet ni ha dit res de mal, l'escorcoll de casa seva ha estat inútil. El mal, però, té poder, és incisiu i insistent, mossega sense raó, vol apagar la llàntia encesa del bé i, aparentment, se'n surt. El màrtir és víctima de la tenebra, la qual, momentàniament, pretén ofegar la llum, però fracassa (cf. Jn 1,5). El Joan, que surt de casa seva al Masnou detingut dins un cotxe, és un jove cristià que entra a la seva passió i que s'atansa al martiri de manera conscient i pacífica, sense por ni temença, amb el cor net d'ombres i destorbs. El mal es venç amb el bé i l'amor, i el Bé suprem és la presència de Déu i del Crist en el cor d'aquell jove atleta que seguirà el camí de la creu de Jesús fins al final, fins al punt de donar la vida. «Déu és amb mi!», «*God is with me!*». Aquest és el seu secret.

En altres paraules, el secret de Joan Roig i Diggle és la seva espiritualitat. Joan és un noi espiritual perquè viu una familiaritat constant amb les coses de Déu: està unit a Ell, se sent pròxim a Jesús, es comporta amb docilitat a l'Esperit. No hem de pensar que Joan sigui un superheroï que hagi tingut experiències extraordinàries, inabastables a la resta de persones. La seva santedat es manifesta de manera lluminosa en el martiri. Aquest martiri és la culminació de tota una vida no menys lluminosa, que és un exemple per a tot el poble de Déu, particularment per a vosaltres, els joves.

El director espiritual de Joan Roig va ser Mn. Pere Llumà, consiliari de la FJCC al Maresme. Aquest prevere de la nostra arxidiòcesi de Barcelona escoltava cada setmana en confessió el futur màrtir i l'orientava espiritualment. Joan era obedient i li obria els racons més íntims de la seva consciència. És sabut que el qui té fe, passa per moments i pensaments de joia i d'amor, però també coneix la dificultat i el dubte. Ens explica Mn. Pere que, durant un cert temps, allò que preocupava Joan era si sabia mantenir el seu amor a Déu per sempre i per damunt de tot, «encara que deixés d'haver-hi cel i infern», insistia el nostre beat. El mateix Joan va respondre's a si mateix: «Oh, sí! Jo estimaria Déu».¹

El centre de la vida espiritual és l'amor incondicional al Pare del cel, el qui ens ha creat per amor i ens sosté amb la seva bondat. La persona que creu no es pertany a si mateixa ni es posa al centre de les coses i de les situacions. El qui creu decideix de posar en Déu tot el cor, tota l'ànima, tot el pensament, totes les forces (cf. *Mc* 12,30) tot l'amor. Llavors, se salva. Joan tenia un dubte que el destorbava, i va saber donar-hi una resposta des de la fe. No va buscar cap resposta fora de la confiança en el Senyor. Per això, si mantenim la confiança plena en Déu, la fe sempre serà, en nosaltres, més poderosa que el dubte. Si ens agafem a la certesa que Déu ens estima i que no ens fallarà, els possibles dubtes s'esvairan tot seguit. La fortalesa del cor ve de la força de l'amor. Per això, sant Pau ens recorda que «Déu ha vessat en els nostres cors el seu amor» (*Rm* 5,5) i a la pregària de l'últim sopar, Jesús demana que l'amor amb què el Pare l'ha estimat a Ell reposi igualment sobre els seus deixebles (cf. *Jn* 17,26). L'amor que Déu ens té fa possible que li puguem donar el nostre amor. Joan exclama que Déu sempre tindrà el seu amor. Té raó. La santedat arrenca del diàleg d'amor

¹ Episodi recollit en el llibre de Lluís Badia Torras, *Joan Roig i Diggle. Una vida jove que parla als joves*, El Masnou: Associació d'Amics de Joan Roig i Diggle 2001, pp. 117-118. Aquest llibre, citat profusament en les pàgines que segueixen, constitueix el testimoni principal de la vida i la mort del nostre màrtir.

entre Déu i nosaltres. Aquest és el fonament de la vida espiritual cristiana.

Joan es feia apreciar, perquè tenia una paraula per a tothom i s'arremangava quan calia: no li queia cap anell a l'hora de fer la feina! A més, posseïa un alt sentit de paternitat en relació amb el seu grup d'avantguardistes, del qual ell era el responsable. Aquests, infants i adolescents, anaven darrere d'ell perquè Joan en tenia cura i s'ocupava de les coses més petites que els afectaven, i els instruïa de manera entenedora i directa. Tot això brollava de la seva pregària i del seu desig d'estar prop de Déu. Joan era un d'aquells «sants de la porta del costat» dels quals parla el papa Francesc (*Gaudete et exsultate*, 7). Aquelles persones que viuen de manera coherent, joiosa, senzilla, honesta i generosa, que no pensen només en ells i que alegren la vida dels qui són al seu costat. Joan Roig era un «sant anònim», que, encara en paraules del Papa, «vivía amb amor i ofería el propi testimoni en les tasques de cada dia». La seva mort com a màrtir ens permet descobrir la seva santedat, arrelada en el seu cor i que es va manifestar de manera extraordinària el dia en què va donar la vida com a deixeble de Jesús.

L'alegria és filla de la santedat i el desig de dur una vida santa segons l'Evangeli comença quan prenem consciència del disseny que Déu té per cada un de nosaltres. Llavors la pregunta clau que hauria de marcar la nostra pregària és: «Senyor, què vols que faci?», «quina voluntat tens sobre mi?», «on em vols portar?», «com vols que orienti la meua vida?». Aquesta pregunta, adreçada a Aquell que ens estima, no provoca cap turment ni angoixa. Ben al contrari, és una pregunta que es planteja des de la confiança joiosa en Déu, el nostre Pare, sabent que de mica en mica, més tard o més d'hora, obtindrem una resposta. Tan sols cal perseverar en la pregària, i entendre que rebrem dins nostre una claredat que ens il·luminarà i ens farà ser feliços.

Joan Roig i Diggle volia «assolir la màxima felicitat per sempre», volia

que la seva vida tingués «un sentit, un ideal, una esperança suprema». I escrivia: «Què en trauré, de posseir una sòlida cultura si no m'ha de servir per conèixer Déu?». I reblava el clau dient: «Jo sé que des del dia en què vaig obrir els ulls al món, vaig néixer, no a una vida de 10, 40 o 90 anys, sinó a una eternitat!». Així s'expressava un parell de mesos abans de la seva mort.² No són paraules toves, condescendents, sinó robustes i autèntiques. Joan, com a vocal de Pietat del seu grup de fejecistes al Masnou, vol animar els seus amics a inscriure's a una tanda d'exercicis espirituals que s'havia de fer l'estiu del 1936 –i que mai no es durà a terme–.

«*God is with me!*», «Déu és amb mi!», va xiuxiuejar Joan a la seva mare Maud mentre li feia l'última abraçada la nit en què el van venir a buscar. Aquesta frase emblemàtica no es refereix tan sols al fet que el màrtir acabava de combregar i Jesús era present dins d'ell, sinó que explica tota la seva vida. Joan Roig i Diggle era un noi que vivia en una presència constant de Déu. El portava dins seu, de manera discreta –la santedat sempre és discreta!– però real i efectiva. Persona arrauxada i nerviosa en les formes i humil en el fons, tal com van testimoniar els qui el van conèixer, era «net de cor», un jove cristià que vivia l'esperit de les benaurances evangèliques, amic del bé i enemic del mal, transparent com la mar blava del seu Masnou, modelat per l'amor a Déu i prompte al servei de tots els seus germans més petits.

2. «Me'n vaig a combregar»

Aquella nit de l'11 al 12 de setembre de 1936 els vehicles de l'escamot van trencar el silenci. Joan i la seva mare eren a les seves habitacions quan van sentir que s'atansaven a casa seva. Ben aviat la casa va quedar envoltada de gent armada i il·luminada pels

² «Cultura, xicota, esport i... altres coses», publicat a *Mar Blava. Butlletí d'activitats del grup 159 de la FJCC*, núm. 4, 25 de juny de 1936. Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 68-71.

llums dels vehicles. Era inútil la fugida. Mare i fill es trobaven a l'habitació del Joan. Allí hi havia dipositada la reserva eucarística, que Mn. Pere Llumà li havia fet a mans. De fet, des que a partir del 19 de juliol del 1936 havien començat la crema d'esglésies i els assassinats freqüents de persones —moltes d'elles relacionades amb l'Església— i havia cessat tota l'activitat sacramental i eclesial, Joan Roig no havia pogut rebre l'Eucaristia —ell que combregava cada dia!

Per això, quan Mn. Pere i Joan es van trobar a Barcelona el dia 10 de setembre de 1936, Joan va insistir de poder endur-se la reserva eucarística, el cos preciós de Jesucrist. D'aquesta manera, podria nodrir-se del sagrament eucarístic i distribuir-lo a d'altres en una situació en què la seva vida estava realment en perill, com els fets van demostrar. En aquella ocasió el màrtir va dir que, fins i tot, aniria a França a peu per rebre l'Eucaristia ni que fos «una sola vegada». Finalment, Mn. Llumà va accedir a la petició i li va confiar, com ell mateix escriu, «el sublim tresor de l'Eucaristia». Aquest gest per part de Mn. Llumà, curosament meditat, va provocar immediatament la gratitud de Joan, que va exclamar: «Soc feliç. Seré un altre Tarsici», el noi romà del segle III, conegut com a «màrtir de l'Eucaristia» en temps de persecució i patró dels escolanets. Faltaven vint-i-quatre hores perquè Joan Roig donés la vida pel Crist. Providencialment, fou enfortit pel cos de Crist el darrer dia de la seva vida.³

De fet, Joan Roig no va poder ni tan sols iniciar la preparació per a esdevenir prevere del Crist. Aquest era, però, el seu projecte més

³ Els fets són narrats pel mateix Mn. Pere Llumà, autor d'una nota biogràfica sobre Joan Roig, escrita l'any 1937, que fou enviada al Cardenal Vidal i Barraquer, exiliat a Itàlia, el qual la va remetre al Cardenal Pacelli, secretari d'Estat i futur papa Pius XII. Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 170-172. Joan Roig, que havia rebut la reserva eucarística el dia 10 de setembre, va distribuir la comunió a algunes persones amigues en el domicili de la Sra. Maria J. Rosés al Masnou el dia 11 de setembre al matí (ibíd., 43).

amagat. Mn. Llumà, el seu director espiritual escriu: «La màxima il·lusió de la seva vida era poder donar compliment a aquella veu divina que el cridava, com una llengua de llum, al sacerdoci». Joan Roig hauria seguit les passes del beat Pere Tarrés, dirigent de la FJCC, metge primer i després sacerdot (1905-1950). La comunió que Joan Roig es va donar a si mateix l'11 de setembre a la nit té olor de Dijous Sant, respira un aire sacerdotal. Feia pocs mesos que, després de combregar en una missa amb cent infants avantguardistes, Joan s'havia atansat a Mn. Llumà i li havia dit: «Avui crec haver sentit aquell *odor Christi* (olor de Crist) del qual ens parla l'apòstol».⁴ Un prevere és un apòstol i viu l'Eucaristia apostòlicament, és a dir, com a element central de la seva missió, que és la missió de l'Església. Com remarcaven els autors antics, l'Església existeix a partir de l'Eucaristia.

Per això, l'Eucaristia és la força dels màrtirs. L'any 303 un grup nombrós de cristians d'Abitínia, ciutat romana a l'actual Tunísia, van ser duts davant el procònsol, acusats d'haver-se reunit per celebrar l'Eucaristia en diumenge. Un d'ells, Emèrit, l'amo de la casa on estaven reunits, va exclamar: «Sense el diumenge no podem viure», necessitem rebre l'Eucaristia cada diumenge i experimentar la presència de Jesús mort i ressuscitat dins nostre. La fortalesa dels testimonis de la fe descansa en el sagrament eucarístic, en la unió amb Jesucrist, que restaura i enforteix, que transforma i renova. Joan Roig, preguntat pel seu director espiritual sobre els motius que el portaven a llevar-se cada dia a les cinc del matí per anar a missa i rebre la sagrada comunió abans d'anar a treballar, va respondre, com els màrtirs d'Abitínia, que «no sabia pas com viure sense combregar».⁵ És cert, els cristians no podem viure sense rebre l'Eucaristia!

⁴ Cf. Ef 5,2. Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 171. La seva mare explica que Joan, quan encara era infant, li va comunicar que de gran volia ser missioner perquè tothom conegués i estimés Jesús. Cf. *ibíd.*, 112.

⁵ Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 121.

Joan va combregar de nit com ho van fer els deixebles el Dijous Sant a l'Últim Sopar. Com ells, va menjar el cos de Crist. El màrtir va rebre el pa del cel i va començar la seva passió nodrit amb l'aliment de vida eterna. Com el protomàrtir Fructuós de Tarragona, que va celebrar l'Eucaristia mentre era a la presó amb els seus dos diaques Auguri i Eulogi, la passió del jove Joan Roig i Diggle va quedar segellada per la comunió que la va precedir. Jesús, el Déu amb nosaltres, va ser amb ell acompanyant tot el seu camí martirial. L'amistat amb Jesús, viscuda sobretot en l'Eucaristia, traspasa tota la vida de Joan, les seves paraules, la seva manera de fer, la seva relació amb els altres, els seus projectes vitals, la seva capacitat de donar-se. Mn. Llumà en dona testimoni quan escriu que «el seu profund amor a Crist... el feia romandre agenollat tres quarts d'hora davant Jesús sagramentat».⁶

M'agradaria ara deturar-me en un breu text escrit per Joan, que palesa com el seu cor se sentia unit a la persona de Jesús i com comunicava als altres joves la seva relació amb Ell. L'escrit porta per títol «Vida...!» i va sortir publicat a la revista local del grup 159, el *Mar Blava*, membre de la Federació de Joves Cristians de Catalunya.⁷ Joan Roig era el delegat de la secció de Pietat d'aquest grup feiocista i en aquest article subratlla, amb paraules vibrants, que «la plenitud del nostre ideal és Crist», ja que «sols Ell, el Mestre diví, pot omplir la gran fretura d'amor, de vida, de llum, que anhela el cor dels joves». Ser delegat de Pietat significava promoure la vivència cristiana dels membres del grup de la FJCC i el gruix espiritual del seu compromís. I aquest servei passa pel coneixement i l'amor a Jesús. Joan no era un noi *light*, superficial, sinó que ell anava a l'arrel de les coses i sabia parlar tocant el cor dels joves. Era un jove apòstol dels joves, que tot ho treia de la seva amistat amb Jesús.

Aquesta amistat, sòlida i apassionada el portava a un intercanvi de vida amb Jesús, segons les paraules de l'apòstol Pau a què ell al·ludeix

⁶ Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 125.

⁷ Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 66-67.

en el breu article esmentat. Joan escriu: «Ens podem llançar a la conquesta decidida, per Crist,... de tota la joventut de casa nostra, perquè fent nostres les paraules de sant Pau podem dir: “No som nosaltres sinó que és Crist que viu en nosaltres”. Tot ho podem en Crist!». La frase de sant Pau és un dels punts culminants de la seva mística. Pau escriu: «Ja no soc jo qui visc; és Crist qui viu en mi» (*Ga* 2,20). Notem que Joan, un autèntic apòstol dels joves, ha canviat el singular pel plural, perquè vol impulsar els seus lectors fejocistes a entrar en la relació d'amor amb Crist que ell mateix viu de manera personal i abrandada.

Joan somia de portar tot el jovent de Catalunya a l'Evangeli i pensa que aquesta és la tasca dels joves cristians de la Federació: «Salvarem la Pàtria... amb el foc sant de l'Amor, amb Déu».⁸ Per a Joan Roig, això vol dir apartar l'odi i l'enveja i arribar a la pau veritable, que s'aconsegueix gràcies a l'amor.⁹ La unió amb Déu i amb Jesús és el fonament de la vida interior i, per això, escriu que la persona «vencerà el mal, no amb sublimacions, ni amb lluites sinó amb la caritat».¹⁰ Aquest últim pensament, escrit el març del 1936, sorprèn pensant en la força del mal que estava a punt d'abatre la vida d'aquell jove cristià de dinou anys i d'impactar sobre el conjunt de la societat. Un mal incontenible provocaria un esquinç terrible, una persecució implacable que portaria a la mort vora trescents joves fejocistes, màrtirs del Crist —entre els quals, el nostre Joan—, i a una llarga i cruel guerra entre germans que deixaria desolada l'ànima dels pobles d'Espanya. Joan Roig va entendre que el mal només podia ser vençut amb l'amor i quan va arribar l'hora decisiva, es va revestir, com diu l'apòstol Pau, «amb la cuirassa de la fe i de l'amor i amb el casc de l'esperança de la salvació» (1 *Te* 5,8). És així com aquell soldat de Crist va sortir a lliurar el darrer combat.

⁸ Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 67

⁹ Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 74

¹⁰ Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 67

3. «Que Déu us perdoni, com jo us perdono»

Ja entrada la nit de l'11 de setembre, els cotxes de l'escamot es van endur el presoner Joan Roig des del municipi del Masnou a Barcelona. La intenció probable que duien era que el jove els portés fins al seu pare, que s'havia amagat a la ciutat quan van començar els assassinats a la segona quinzena del mes de juliol, alguns dies després de l'aixecament militar del 18 de juliol. Durant tot aquest temps, el mateix Joan s'havia reclòs primer en una casa amiga del Masnou entre el 25 de juliol i el 5 d'agost, després que el dia 19 de juliol cremessin l'església parroquial i els locals de la FJCC. Posteriorment, però, va decidir tornar a la feina a Barcelona, d'on anava i venia en tren cada dia, per tal de contribuir a la migrada situació econòmica de la família —els negocis del pare, Ramon Roig i Font, havien fet fallida el 1934 i, per això, el matrimoni amb les dues filles i el fill, Joan, havia hagut de deixar Barcelona i traslladar-se a viure al Masnou-.

Arribats a Barcelona, els homes de l'escamot no van trobar el pare de Joan en els dos domicilis que van escorcollar —el segon dels quals, un estanc del passeig de Gràcia, regentat per l'oncle de Joan. Llavors van fer el camí invers en direcció al Maresme, fins que van arribar prop del cementiri nou de Santa Coloma de Gramenet. Allí van fer baixar el jove del cotxe. Havia arribat el moment del martiri.

Joan Roig s'havia preparat interiorment per a aquell moment. Després que cremessin la Federació, el mes de juliol, va quedar-se un parell de dies sense poder articular paraula, fins que al final va exclamar: «Ara més que mai hem de lluitar per Crist».¹¹ Aquestes paraules constituïen la concreció d'un discurs que mesos enrere havia adreçat als avantguardistes, en el qual havia dit: «Potser entre vosaltres hi haurà algun màrtir... No hi fa res. Nosaltres volem una

¹¹ Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 87

Catalunya roja, però roja de la sang de màrtirs». ¹² Aquesta profecia del martiri s'inscriu en una situació extrema, la que es vivia en un moment en què semblava inevitable un esclat de violència contra els qui no tenien por de reconèixer que eren cristians. El màrtir no busca el martiri però l'accepta –i el preveu!– quan la persecució arriba. Llavors no es fa enrere. Acull la voluntat de Déu sobre ell i amb tota mansuetud i humilitat es prepara per al moment de la prova. Explica la seva mare, Maud, que en aquell període Joan es preocupava dels qui eren assassinats i que cada nit, agenollat als peus del seu llit, estrenyia el seu santcrist entre les mans i pregava demanant fortalesa per als uns, perdó per als altres, misericòrdia per a tots. ¹³ A l'alba del 12 de setembre també aquests van ser els sentiments de Joan Roig.

Com moren els màrtirs? Com Jesucrist, el Mestre, seguint les seves petjades, és a dir, perdonant. Conta l'Evangeli de Lluc que «quan arribaren a l'indret anomenat la Calavera, hi van crucificar Jesús... aquest deia: “Pare, perdona'ls, que no saben el que fan”» (Lc 23,33-34). Joan arriba en un indret prop del cementiri de Santa Coloma, que serà, per a ell, el turó del Calvari; és el lloc on el mataran. Els qui l'afusellaran han escoltat les seves paraules, dolces i fermes, amables i profundes. No se'n sabien avenir de la fortalesa d'aquell noi delicat i escardalenc. Com el beat Francesc Castelló, enginyer químic i feiocista de Lleida, que sofrí martiri el 29 de setembre de 1936, Joan Roig mostra una serenor i una enteresa fora del comú. ¹⁴ Abans de disparar, li permeten que els parli. Aleshores, el màrtir queda totalment assimilat a Jesús, el Senyor, el Rei dels màrtirs, que des de la creu va demanar el perdó per als qui el crucificaven. Joan, deixeble del Crist, demana igualment a Déu el perdó per als

¹² Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 120

¹³ Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 87

¹⁴ En la carta que Francesc Castelló adreça a la seva promesa Maria Pelegrí, li confessa que, davant la imminent execució, sent «una alegria interna, intensa, forta» i que pressent «la glòria». El màrtir tenia vint-i-dos anys.

qui l'han de matar: «Que Déu us perdoni». I tot seguit els ofereix el seu perdó: «com jo us perdono». La pregària pels qui seran els executors de la seva mort i la declaració pública de perdó envers ells, segellen el seu camí martirial. Cinc trets traspassen el cos del jove màrtir, com les cinc nafres que foraden el cos de Jesús crucificat, com els cinc parenostres que cada nit Joan resava.¹⁵ Després, un de l'escamot li va tirar el tret de gràcia a la templa, per certificar la seva mort. Tampoc en això Joan Roig no va ser més que el seu Senyor, al qual un soldat, per assegurar-se que ja era mort, «li traspassà el costat amb una llança» (Jn 19,34).

La mort de Joan Roig i Diggle és la mort d'un innocent que va cercar el bé i la justícia arreu on va passar (cf. Ac 10,38). La seva vida, com ja s'ha pogut intuir en el que hem dit fins aquí, va ser una barreja d'acció i contemplació. Joan Roig era un jove de profunda espiritualitat i alhora un apòstol del missatge de Jesús. Cal, doncs, cloure la presentació del perfil exemplar de la seva persona, subratllant la seva preocupació constant per allò que el papa Francesc anomena «la dimensió social de l'evangelització» (*Evangelii gaudium*, 4).

Durant els anys trenta del segle passat, la qüestió social era el centre dels debats públics i de les propostes polítiques. D'una banda, hi havia la ideologia nacional-socialista, representada sobretot pel nazisme i, d'altra banda, els règims comunistes i el moviment anarquista, molt arrelat a Catalunya. Uns i altres pretenien oferir una doctrina que realitzés la tan anhelada justícia social i promogués el benestar de les classes treballadores, colpides pels efectes devastadors de la Gran Depressió del 1929. Precisament l'any 1931 el papa Pius XI publica l'encíclica *Quadragesimo anno*, just als quaranta anys de la primera encíclica social, la *Rerum novarum* del papa Lleó XIII (1891). L'Església responia, d'aquesta manera, als

¹⁵ Així ho testimonia la seva mare. Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 120.

reptes del moment i es posava una fita important en la història del catolicisme social, iniciat a redós de l'encíclica de Lleó XIII.

Doncs bé, en aquest context neix la Federació de Joves Cristians de Catalunya (1931), que proclama de paraula i amb fets que l'única solució als greus problemes del moment és la fe en Jesucrist i la doctrina de pau, justícia i amor que brolla de les pàgines de l'Evangeli. Els feiocistes eren joves militants que volien ser «revolucionaris cristians»¹⁶, és a dir, que maldaven per posar en pràctica «la civilització de l'amor», tal com dirà el papa sant Pau VI l'any 1970. Aquesta civilització exclou de socarrel la violència i la lluita de classes, l'instrument que proposava la ideologia marxista, i promou la justícia i la solidaritat, tot plegat al servei de la dignitat inalienable de la persona humana, tal com es concreta en la Doctrina Social de l'Església.

Poques setmanes després de les eleccions de febrer de 1936, que van donar el triomf a l'anomenat «Front Popular», Joan Roig escriu un breu article a la revista *Flama*, el setmanari de la Federació de Joves Cristians de Catalunya, que porta per títol «Ara més que mai».¹⁷ El futur màrtir reflexiona sobre les causes que han donat la victòria als partits «revolucionaris» i respon que no és perquè el poble català sigui partidari de la revolució, sinó per «l'existència d'un anhel de justícia social».¹⁸ La conclusió és diàfana. Si el poble manifesta un «desig de renovació i de justícia social», quan trobi «l'única i vertadera justícia social», la que surt de l'Evangeli del Crist i es plasma en la Doctrina Social de l'Església, la gent s'hi adherirà. Tanmateix, només es coneixerà la doctrina social catòlica si, d'una banda, «les normes socials s'infilten en la mentalitat» de

¹⁶ Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 129. Són paraules de Mn. Pere Llumà, el director espiritual d'Joan Roig.

¹⁷ L'article es va publicar al número 206 de la revista (6 de març de 1936). Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 63-65.

¹⁸ Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 63.

la gent i la purifiquen «de tot odi, rancor i egoisme», i si, d'altra banda, es veuen «plasmades en realitat el que fins ara sols han estat paraules». El jove feiocista conclou: «Davant el monstre de la revolució... donem als homes aquella pau, aquella justícia, aquell amor que cerquen amb tant delit i no saben trobar. Cal predicar, propagar i fer conèixer la Doctrina Social de l'Església».¹⁹

Heus ací com un jove de dinou anys, treballador i estudiant simultàniament, home de cultura sòlida i infatigable lector dels documents papals, és capaç d'expressar el valor immens que té el pensament social de l'Església. Els ensenyaments de l'Església constitueixen un tresor extraordinari en aquest canvi d'època que estem vivint sota els efectes de la crisi social i econòmica provocada pel coronavirus. Aquesta situació ha provocat moltes desigualtats socials, un creixement exponencial del nombre de persones vulnerables, sobretot, entre la població anciana i també entre les persones que no troben feina, especialment els joves.

Joan Roig era un jove que tenia un somni sobre la societat de la seva època: volia transformar-la, però no amb la sang ni la violència. Ell, com a màrtir, les va sofrir en les seves darreres hores de vida aquella nit i matinada del 12 de setembre de 1936, però ell cercava la transformació social mitjançant la pau, la justícia i l'amor, i, per això, en va esdevenir màrtir. No es va separar mai de l'Evangeli, en què creia, va confessar sempre la seva fe i va morir perdonant, perquè havia viscut compadint-se de les multituds que vivien «malmenades i abatudes com ovelles sense pastor» (Mt 9,36) – aquest era un dels seus textos evangèlics preferits—. La misericòrdia el va acompanyar mentre vivia i també en el moment de la mort. L'amor a Déu i als germans el va portar a visitar els malalts als hospitals i a instruir els joves treballadors pobres i necessitats.²⁰ I

¹⁹ Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 64

²⁰ Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 118

quan van cremar l'església de Sant Pere del Masnou, el juliol del 1936, va escriure: «L'odi d'uns fills, germans nostres, fou un foc que la destruï». ²¹ Ni en aquell moment terrible, en què la casa de Déu havia quedat profanada i buida, Joan va deixar de mirar la situació amb ulls de misericòrdia: els qui havien cremat l'església moguts per l'odi eren, de fet, fills del Pare del cel i germans dels qui ara s'havien quedat privats de la casa de Déu a la terra.

4. Cloenda

En l'encíclica *Tertio millennio adveniente* (1994), el papa sant Joan Pau II dirigia la seva mirada a la història cristiana i feia aquesta afirmació: «A les acaballes del segon mil·lenni, l'Església ha esdevingut novament Església de màrtirs» (n. 37). En el segle XX, el martiri ha tornat a col·locar-se al bell mig de la confessió de fe, de manera que en el segle passat uns tres milions de cristians, pertanyents a totes les confessions cristianes, han estat testimonis fidels de l'Evangeli de Jesús. És aquella multitud de què parla el llibre de l'Apocalipsi (Ap 7,9): «gent de totes les nacions, tribus i llengües» que porten «vestits blancs i palmes a les mans». En el martiri brilla amb llum pròpia la fe de l'Església, que el màrtir confessa com a membre del cos de Crist sense cap arrogància ni menyspreu. El martiri ve a ser una extensió, una conseqüència d'aquesta fe «més preciosa que l'or» quan és posada al gresol de la prova (1Pe 1,7).

El màrtir rep l'ajut diví de la pau interior. Ho hem vist amb el màrtir Joan Roig. Des de que el detenen a casa seva al Masnou fins al moment de la mort prop del cementiri de Santa Coloma, Joan és ple de l'amor de Déu, d'aquell «*God is with me!*», «Déu és amb

²¹ Joan Roig va redactar unes ratlles inèdites sobre els fets, que porten el títol de «Sols». (Cf. *Una vida jove que parla als joves*, 80). El jove màrtir subratlla la solitud de la vila del Masnou que s'ha quedat sense la presència eucarística de Jesús.

mi!», amb què s'havia acomiadat de la seva mare. Hi ha un contrast absolut entre la pau del màrtir i la violència que l'envolta. El mal sotja el màrtir, però ell es fia de les paraules de Jesús («no us hi torneu, contra el qui us fa mal», *Mt* 5,39) i respon amb el perdó. Joan Roig i Diggle s'afegeix a aquella munió de màrtirs cristians de tots els temps, gent mansueta i humil, que ha apartat la violència del seu cor i hi ha posat l'alegria de la fe i de l'amor.

Joan volia salvar la seva ànima i la dels qui l'envoltaven, desitjava viure amb el Senyor, tant en aquest món, on ja experimentem la vida que el Pare ens dona, com en el Regne celestial, on tot arriba a la plenitud de Déu. Cal tenir present, però, la gran paradoxa cristiana. Diu Jesús: «Qui vulgui salvar la seva vida la perdrà, però el qui la perdi per mi i per l'evangeli, la salvarà» (*Mt* 8,35). Joan volia salvar l'ànima, és a dir, la vida, i ho va aconseguir donant-la, perdent-la i retrobant-la. Quan la va donar morint pel Crist, ja l'havia donada moltes vegades per Ell i per l'Evangeli, tot i que sense arribar a vessar la sang. Tot el seu cor era de Jesús i dels germans. La seva castedat, posada en mans de Maria, la Mare de Déu, era un do que movia el seu cor d'apòstol. No s'havia buscat a si mateix, no havia buscat el seu «jo» i, per això era «net de cor» (*Mt* 5,8).

Arribat el moment de la prova, Joan Roig va oferir la pròpia vida, no contaminada pel pecat, i va demostrar que, amb l'ajuda de Déu, la violència i l'odi poden ser vençuts per l'amor i el perdó. El jove màrtir barceloní va seguir les petjades de Jesús i, en paraules del sant bisbe Ignasi d'Antioquia, es va fer «imitador de la passió del meu Déu» (*Carta als Romans* 6,3). Com el seu homònim, el jove apòstol Joan, fill del Zebedeu, Joan Roig va proclamar que podia beure la copa que Jesús mateix va beure (cf. *Mt* 20,22). Joan Roig i Diggle va beure, certament, la copa del martiri i ara, sant entre els sants, intercedeix per tots nosaltres.

Desitjo que els joves de la nostra arxidiòcesi, als qui precisament

està sent dedicat el Pla Pastoral Diocesà d'aquest curs, aprenguin a seguir les petjades del beat Joan Roig. Solament podran ser autèntics apòstols si saben acostar-se a Crist amb la senzillesa i la generositat amb la qual ell ho va fer. El beat Joan Roig va poder ser un gran acompanyant de nens i adolescents perquè ell va tenir sempre a prop l'orientació i l'escolta atenta d'un bon acompanyant espiritual.

Estic convençut que en aquest temps que ens toca viure és més necessari que mai tenir persones que dediquen temps de qualitat a escoltar, a animar i a acompanyar els joves perquè puguin descobrir la seva veritable vocació de lliurament a Déu i de servei amorós i joïós als germans. Al nostre nou beat Joan Roig i Diggle, li confiem tota l'activitat pastoral amb i pels joves. Que ell intercedeixi per nosaltres i ens acompanyi des del cel. I no oblidem mai les belles paraules amb què es va acomiadar de la seva mare abans de morir: «Déu és amb mi!».

Sant Pere del Masnou (Barcelona), 12 de setembre de 2020

+ Card. Joan J. Omella
Arq. de Barcelona

† Card. Joan Josep Omella Omella
Arquebisbe de Barcelona

Basílica de la Purísima Concepció de Barcelona, on va ser batejat en Joan el 1917.
Basílica de la Purísima Concepción de Barcelona, donde Joan fue bautizado en 1917.

La família Roig i Diggle. D'esquerra a dreta: Maud (la mare) amb Mª Lourdes, Ramón (el pare), Beatriz i Joan.

La família Roig Diggle. De izquierda a derecha: Maud (la madre) con Mª Lourdes, Ramón (el padre), Beatriz y Joan.

Amb el seu grup de catequesi del Masnou. En Joan es troba a dalt a la dreta.

Con su grupo de catequesis del Masnou. Joan se encuentra arriba a la derecha.

Amb membres de la Federació de Joves Cristians de Catalunya. En Joan es troba al centre de la segona filera, de peu; és el quart començant per la dreta.

Con miembros de la Federació de Joves Cristians de Catalunya. Joan se encuentra en el centro de la segunda fila, de pie; es el cuarto empezando por la derecha.

Parroquia de Sant Pere del Masnou, on en Joan assistia a missa diàriament. Imatge de 1933, abans que fos cremada per milícies anarquistes el 1936.

Parroquia de Sant Pere del Masnou donde Joan asistía a misa diariamente. Imagen de 1933, antes de ser incendiada por milicias anarquistas en 1936.

Capella lateral de la Parroquia de Sant Pere del Masnou on descansen les restes mortals d'en Joan.

Capilla lateral de la Parroquia de Sant Pere del Masnou donde reposan los restos mortales de Joan.

